

## 'Rising ASEAN in global economy'



ร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ เลขาธิการ UNCTAD ได้บรรยายพิเศษในงาน Dinner Talk หัวข้อ **"Rising ASEAN in global economy"** โครงการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงอาเซียน จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กระทรวงต่างประเทศ และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมคอนราด กรุงเทพมหานคร

ผมได้มีโอกาสเดินทางไปในประเทศอาเซียนหลายครั้งด้วยกัน เรื่องที่มักจะถูกคุยกันกับผู้นำในแต่ละประเทศส่วนใหญ่จะเป็น "เราจะจริงจังกันขนาดไหนในการที่เราจะไปทางด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" เรื่องนี้ไม่ใช่เพียงแค่จะเปิดประเทศแล้วค้าขายกันโดยที่ไม่มีการเก็บภาษี แต่มันเป็นการสร้างประชาคมเศรษฐกิจขึ้นมา ซึ่งหมายความว่าเคลื่อนย้ายไม่ว่าจะเป็นสินค้า บริการ การลงทุน การประสานทางค่านิยม ภาษีต่างๆ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็น การขนส่งคมนาคม การประสานกันสถาบันที่เกี่ยวข้องกับตัวบทกฎหมายที่ใช้ในทางเศรษฐกิจต่างๆ ต้องไปด้วยกันทั้งหมด

เพราะฉะนั้นการเกิดขึ้นของ AEC นั้นเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มาก เมื่อมีข้อกำหนดว่าจะต้องมีการเกิดขึ้นของสมาคมนี้ในปี 2015 ความจริงเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ที่มีจุดเริ่มต้น แต่ผมอยากจะเรียนว่าจุดเริ่มต้นท่านคงไม่คิดว่าจุดนี้จะเป็นจุดที่ทุกคนพร้อมแล้วก็ออกวิ่งไปด้วยกันทั้งหมด จริงๆ แล้วถ้าเกิดเราสามารถคำนวณได้ว่าความพร้อมปี 2015 ควรจะต้องเริ่มต้นปีไหน นั่นก็คงจะดีที่สุดในแง่ที่ว่าดูจากที่ทางค่านิยมสำนักงานเลขาธิการอาเซียนได้ทำการประเมินมาอยู่เรื่อยๆ ในแต่ละประเทศที่ประเมินมานั้นมีหลายเรื่องที่จะพัฒนาอย่างเต็มที่ไปถึงแค่ร้อยละ 70-80 เท่านั้น

จะทำสำเร็จเสร็จหมดทุกอย่างนั้นคงต้องใช้เวลา หรือแม้กระทั่งส่วนที่สำเร็จเสร็จแล้ว เช่น การเร่งรัดภาษีให้เหลือร้อยละ 0-0.5 ซึ่งเป็นเรื่องที่ย่างที่สุด เหล่านี้ก็ยังไม่มีเงื่อนไขผูกไว้กับการที่ลด ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเมื่อลดภาษีเหลือร้อยละ 0-0.5 แล้ว จะไม่มีอะไรมาขัดขวางในการทำธุรกิจซึ่งกันและกัน เช่นบางประเทศขอว่าลดได้ แต่ขอให้มี tariff โควตาได้ใหม่สำหรับสินค้าเกษตรบางตัว

ฉะนั้นสิ่งที่อยากจะเรียนคือ ด้วยภาพการณ์ในโลกทำให้การรวมตัวกันเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นสิ่งที่ทำให้เรามีแต้มต่อ แต่การพัฒนาของเราจะติดกับอยู่ที่เรียกว่า Middle Income Trap ในระดับรายได้ประมาณ 5,000-10,000 เหรียญต่อหัว แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่กับคัก เป็นเพียงขั้นตอนที่เราจะต้องก้าวข้ามไปให้ได้

แต่การจะกระโดดก้าวข้ามไปได้หลายๆ ขั้น ในแต่ละขั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไม่ใช่เฉพาะการผลิตที่มากขึ้นอย่างเดียว เป็นปัญหาในเรื่องของประสิทธิภาพในการผลิต

ถ้าหากเราผลิตโดยการใช้จ่ายแรงงานมากขึ้นอย่างเดียวที่คืนมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นการผลิตที่โตตามเส้นขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่มีการก้าวกระโดดการที่เราจะได้รายได้ที่สูงขึ้นนั้นก็ถูกกลืนด้วยจำนวนประชากรที่สูงขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นการจะก้าวกระโดดขึ้นไปอยู่ในระดับ Higher Middle Income Country ได้ ต้องใช้ระบบที่ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ซึ่งเรื่องนี้ผมคิดว่าสิ่งที่มีความสำคัญขณะนี้ ถ้าเรามีตลาดที่มีขนาดใหญ่แบบอาเซียนประมาณ 600 ล้านคน เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดแรงกระตุ้นสิ่งที่ยากจะบอกต่อไปก็คือจุดจบของเราไม่ได้อยู่ที่ AEC อย่างเดียว แต่จุดที่ถูกต้องจริงๆ คือ ASEAN+6 หรือ ARCEP (ASEAN Regional Comprehensive Economic Partnership) ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่ขนาด 3,400 ล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรโลกเป็นมวลที่มีพลังมากขณะนี้ที่เราได้มีการพัฒนาไประดับหนึ่งแล้ว อะไรบ้างที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ควรจะต้องเดินไปอย่างถูกต้อง ผมจะขอให้ข้อเสนอว่ามีอะไรบ้างที่ควรจะต้องทำต่อให้มันจบ

ผมจะขอพูดใน 3 ประเด็น ประเด็นแรกโลกในเวลานี้เรียกว่า New Normal (ปกติใหม่) คือการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกที่ไปช้ามาก สมัยก่อนเศรษฐกิจโลกจะขยายตัวร้อยละ 3-4 แต่ในปัจจุบันขยายตัวร้อยละ 2-3 ก็ถือว่าดีแล้ว และยังมีประเทศที่สำคัญ หลายประเทศที่ชะลอตัวค่อนข้างมาก ในยุโรปขณะนี้การขยายตัวของกลุ่มยูโรโซน 28 ประเทศ คิดลบมา 2 ปีแล้ว คาดว่าปีนี้คิดลบประมาณร้อยละ 0.6 ซึ่งค่อนข้างจะสูง

เขาบอกว่ายุโรปตอนนี้เริ่มจัดการปัญหาของตัวเองได้แล้ว ผมอยากจะเรียนว่ายุโรปยังจัดการปัญหาของตัวเองไม่ได้ ยังมีปัญหาภายในอีกมากมายที่ต้องใช้เวลาอีกนานกว่าจะจัดการได้ ไม่ว่าจะเป็นกรีซ สเปน อิตาลี โปรตุเกส ไอร์แลนด์ แล้วปัญหาขณะนี้อาจจะลามไปถึงฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ และเยอรมนีค่อนข้างจะลึกลงมากที่ยุโรปไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จได้ ก็เพราะยุโรปติดปัญหาใหญ่อยู่เรื่องเดียวคือ ยูโรโซน เพราะเงินยูโรเป็นเงินที่ผูกพันทุกประเทศไว้ทั้งหมด เป็นอะไรที่บริหารยากมาก การที่จะทำให้อายุประเทศมาใช้เงินตราสกุลเดียวกันได้และอยู่ได้ จะต้องเป็นเหมือนสหรัฐอเมริกาต้องมีกรรวมกลุ่มกันทั้งทางด้านการเงิน การคลัง ระบบการธนาคาร การเมือง นโยบายต่างประเทศ เหล่านี้ควรจะต้องไปด้วยกันทั้งหมด ฉะนั้นการรวมกลุ่มในยุโรปขณะนี้เป็นการรวมกลุ่มเฉพาะเรื่องการเงินเท่านั้น

การรวมกลุ่มทางการเงินที่ไม่ได้รวมด้านการคลัง ระบบการธนาคารทั้งหลายเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดปัญหาของการ

ที่ประเทศที่พัฒนาไปได้ไกลกว่า ถูกดุดค้วยประเทศที่ด้อยพัฒนา  
กว่า โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาผลผลิตต่อหัว ซึ่งเป็นเรื่อง  
สำคัญมาก เพราะว่าเมื่อประเทศรวมเป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว จะ  
ให้นโยบายการเงินและนโยบายการคลังไปด้วยกันได้ อัตราเงิน  
เพื่อ อัตราดอกเบี้ย อัตราการเปลี่ยนแปลงผลผลิตต่อหัว จะต้อง  
ไปด้วยกัน ไม่เช่นนั้นแล้วเราจะเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในยุโรปก็คือ  
ว่า บางประเทศซึ่งมีการพัฒนาทางด้านการงาน ด้านเทคโนโลยี  
ไปไกลมาก เช่นเยอรมนี มีผลผลิตต่อหัวเพิ่มมากที่สุด ไปเร็ว  
ที่สุด



• ดร.กุกชัย พานิชภัคดี

ในขณะที่ประเทศอื่นๆ เข้ามารวมกันแล้วผลผลิตต่อหัว  
ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาก แต่มาใช้ประโยชน์จากการที่  
เยอรมนีเป็นเศรษฐกิจหลักและมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำที่สุดใน  
ภูมิภาคนั้น ก็ทำให้ประเทศอื่นที่เข้ามาได้รับผลประโยชน์จาก  
อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ โดยที่อัตราดอกเบี้ยนั้นไม่ได้ถูกสนับสนุน  
จากการที่มีแรงงานที่แข่งขันกับคนอื่นได้ขณะนี้เศรษฐกิจของ  
โลกที่เราเห็นอยู่ในภาวะที่มีอัตราการขยายตัวที่ต่ำมาก นอกจาก  
นั้นแล้ว หนี้สินที่สูงเป็นหนี้สินเพียงบางส่วนเท่านั้นเอง หนี้สิน  
ของ OECD (กลุ่มประเทศที่เจริญแล้ว) ทั้งหมดขณะนี้อยู่ใน  
ระดับประมาณร้อยละ 100 ของรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน  
ประเทศ (100% ของ GDP) แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเพิ่มขึ้นไป  
อย่างเช่นญี่ปุ่นอยู่ในระดับ 240-250% ของ GDP ถามว่าแล้ว  
ญี่ปุ่นอยู่ได้อย่างไร ก็เพราะว่าเงินกู้เกือบทั้งหมดเป็นเงินกู้ภายใน  
ประเทศที่รัฐบาลออกเป็นพันธบัตรขายให้กับประชาชน คือญี่ปุ่น  
ไม่ออกไปกู้เงินนอกประเทศ แต่ก็เป็นการระดมเงิน เนื่องจากการกู้  
ไปของญี่ปุ่นก็ต้องแพงขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะเป็นการกู้ที่ดอกเบี้ยให้  
อัตราผลตอบแทนต่อผู้ให้กู้ ก็เป็นภาระอย่างหนึ่งที่ทำให้การ  
เติบโตไม่ค่อยขยายตัว

ดังนั้น ภาระของประเทศพวกนี้คือ การขยายตัวต่ำ ภาระ  
หนี้สูง อัตราการจ้างงานไม่ใช่อ่างมาก โดยเฉพาะอัตราการว่าง  
งานจะมีปัญหาต่อไปอีกมาก อัตราการว่างงานในยุโรป

ขณะนี้อยู่ที่ร้อยละ 12 ในขณะที่พวก AEC อยู่ที่ระดับร้อย  
ละ 1-2 ก็ถือว่าสูงแล้ว หากเป็นรุ่นเยาว์ในยุโรปอายุไม่เกิน 25 ปี  
อัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 27 ในกรีซเด็กที่ว่างงานคือ 1 ใน  
2 (ร้อยละ 50) ครั้งหนึ่งของเด็กที่จบมาไม่มีงานทำ ดังนั้นนี่  
เป็นการนำมาสู่ปัญหาทางสังคมที่ต้องใช้เวลาอีก 10 ปี ก็ยังไม่  
จบเพราะว่าหากทางยุโรปปรับโครงสร้างใหม่ไม่ได้ ก็จะไม่มีโอกาส  
ที่จะไปแก้ปัญหาเรื่องของสังคมสวัสดิการ การแก้ปัญหาเรื่อง  
ของการไปช่วยเหลือนโยบายเรื่อง Social Protection ทั้งหลาย  
เศรษฐกิจที่เราเห็นว่าดีในยุโรปคือ เศรษฐกิจของ  
เยอรมนี โอกาสการแข่งขันของเยอรมนีค่อนข้างดีเพราะว่า  
แรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิตมาก นอกจากนั้นแล้วการค้า  
ของเยอรมนีส่วนสำคัญเป็นการค้ากับเอเชีย ซึ่งสูงมาก โดยเฉพาะ  
ในช่วงที่เอเชียบูมขึ้นมา จีนบูม เยอรมนีค่อนข้างฉลาด  
เมื่อผลิตรถยนต์ในเยอรมนีสู้ไม่ได้ ก็ให้รถยนต์ไปผลิตใน  
ประเทศอื่น เยอรมนีก็จะไปลงทุนในสลอว์ก ลงทุนในเช็ก (เดิม  
คือเช็กโกสโลวะเกียแยกเป็น 2 ประเทศ) หลายนๆ ประเทศรอบ  
ข้างเยอรมนีแล้วก็ส่งขายในเอเชีย ต้นทุนก็ถูก เทคโนโลยีก็ดี  
ผลผลิตก็สูง เพราะฉะนั้นก็ทำให้เยอรมนียังแข่งขันได้

การลงทุนโลก หมายความว่าเงินที่ไหลในโลกไปลงทุน  
ตามที่ต่างๆ มีเงินที่เป็นสภาพคล่องไหลไปทั่วโลกมาก อย่างที่  
เรารู้จักกันดีคือ QE (Quantitative Easing) ซึ่งในความคิดผม  
เงินเหล่านี้ทำงานน้อยมาก เนื่องจากอยู่ในภาวะของการที่ต้อง  
นำไปลดหนี้สิน แทนที่เงินเหล่านี้จะนำไปใช้ในการลงทุนเพื่อ  
เพิ่มมูลค่า คนที่ได้เงินเหล่านี้ไปก็ไม่รู้จะไปทำอะไร ขณะนี้เงิน  
สดที่อยู่ในมือมีจำนวนหลายล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุน  
FDI ของโลกปีที่แล้วลดลงร้อยละ 18 ถือว่าลดลงรุนแรงมาก  
เป็นครั้งที่ชี้ให้เห็นชัดว่าทำไมเศรษฐกิจในโลกที่โตถึงไม่โตเพราะ  
การลงทุนในโลกลดลงไปมาก และการจ้างงานก็ไม่เพิ่มขึ้น

การลงทุนในโลกที่ลดลงไปนอกจากไม่มีโอกาสไปลงทุน  
ยังมีลักษณะอย่างหนึ่งที่นิยมทำกันมากขึ้นคือการ Takeover กัน  
ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในหมู่ของสถาบันการเงิน การเข้าไป  
ซื้อกิจการของสถาบันการเงินแล้วให้สะอาดแล้วก็ขายต่อ เรา  
เรียกว่าเป็นการ Divestment กระบวนการ Divestment คือ  
กระบวนการที่ไม่ได้มีการลงทุนเสริมเพิ่มเติมเข้าไปเลย เพียง  
แต่ไปซื้อมาขายไป ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการลงทุนใหม่เท่าไรนัก  
ฉะนั้นจึงเป็นช่วงของ demand deflation เป็นภาวะของอุปสงค์  
ในโลกนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากทั้งหมดนี้เป็นภาวะที่แสดงให้เห็น  
ว่าจะใช้นโยบายอะไรก็แล้วแต่ในโลกขณะนี้ ทุกคนกำลังหา  
ทางออกนโยบายอะไรที่จะทำให้อุปสงค์ในโลกนี้เป็นปกติได้ แต่  
ว่าจะทำอย่างนั้นได้ไม่่ง่าย เพราะว่าการเงินขณะนี้ทุก  
ประเทศหลักๆ ของโลกเหยียบคันเร่งกันคิดฟื้นแล้ว ดอกเบี้ย  
เหลือประมาณร้อยละ 0-0.5 และมีการคิดว่าอาจจะมีโอกาส  
เห็นดอกเบี้ยคิดลบก็ได้ คือห้ามเอาเงินไปฝาก หากเอามาฝาก  
จะคิดเงิน ต้องเอาเงินไปใช้เพราะว่าอุปสงค์ไม่อยู่ในระดับ  
เดียวกันกับในช่วงปี 2007-2008 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของเศรษฐกิจ  
ซบเซา ญี่ปุ่นถึงต้องเปลี่ยนนโยบายใหม่ เพราะญี่ปุ่นเป็นเศรษฐกิจ  
ที่มี demand deflation มาเป็น 10 ปีแล้ว แต่ที่ผ่านมาราคา

“

จุดจบของเราไม่ได้อยู่ที่ AEC อย่างเดียว แต่จุดที่จริงจังจริงๆ คือ ASEAN+6 หรือ ARCEP (ASEAN Regional Comprehensive Economic Partnership) ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่ขนาด 3,400 ล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรโลกเป็นมวลที่มีพลังมาก”

ของเท่าเดิมตลอด ขณะนี้สิ่งที่เขาทำก็คือ อัคฉิศทางด้านการเงิน และการคลัง สรุปลง่ายๆ ตอนนี้ก็คือเศรษฐกิจที่เป็นหัวรถจักรของโลกที่จะช่วยดึงได้หมดไป อเมริกา ยุโรป หมดภาวะนั้นไปนานแล้ว จะเหลือก็มีแต่เอเชียเท่านั้น

สำหรับเอเชียที่ผ่านมามีก้าวไปข้างหน้าได้ก็เพราะว่า มีการดูด ไม่ว่าจะมาจาก ญี่ปุ่น จีน อินเดีย แต่ในขณะนี้เราจะเห็นว่าคลื่นทั้งหลายของเอเชียก็ค่อนข้างจะติดขัด ญี่ปุ่นติดขัดมาหลายปี เกาหลีมีปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างมาก จีนมีแรงผลักดันค่อนข้างสูงมาก ในปีสองปีนี้และในอนาคตข้างหน้า เราจะเห็นได้ว่าผู้นำจีนใหม่ที่มาในขณะนี้ จะค่อนข้างสมถะมาก มีพิธีรีตองน้อยลง รดยงค์ก็หันมาใช้ของภายในประเทศมากขึ้น จีนไม่ได้อยู่ในภาวะยากไร้ มีเงินสะสมที่เป็นเงินสำรองระหว่างประเทศถึง 3.4 ล้านล้าน และจำนวน 1 ล้านล้าน ถูกนำไปใช้ซื้อพันธบัตรรัฐบาลอเมริกา

ประเด็นที่ 2 เวลาที่เศรษฐกิจโลกไม่ดี เศรษฐกิจในเอเชียเป็นจุดเดียวที่ยังมีการเจริญเติบโตได้ประมาณร้อยละ 5-6 ในขณะที่เศรษฐกิจโลกโตร้อยละ 2-3 อเมริกาโตร้อยละ 1-2 ยุโรปโตติดลบ แอฟริกาอาจจะโตใกล้เคียงกับเอเชีย แต่แอฟริกายังอยู่ในจุดที่ต่ำมาก กำลังซื้อก็จะไม่มากเท่ากับในเอเชีย เอเชียมีเอกลักษณ์ที่คืออีกอย่าง คือ เราไม่ได้พึ่งการค้าขายกับคนอื่นทั่วโลกมากจนเกินไป จำนวนครึ่งหนึ่งคือการที่เราค้าขายกันเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี เมื่อเศรษฐกิจโลก เช่นยุโรปเกิดปัญหาขึ้นมา เอเชียยังสามารถไปได้เรื่อยๆ

อย่างเมื่อตอนที่วิกฤติใหญ่ในปี 2008-2009 เอเชียฟื้นตัวเร็วที่สุด เพราะแรงกระตุ้นของเศรษฐกิจในเอเชีย ขณะนี้การเจริญเติบโตของโลกทุกปี ครั้งหนึ่งมาจากเอเชีย มีทั้งจีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย อาเซียน ที่เป็นตัวจักรสำคัญ การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในขณะนี้โดยเฉพาะในอาเซียน เป็นการสร้างหัวรถจักรที่มีพลังมากในการขับเคลื่อนไปข้างหน้า เหตุผลแรกที่สำคัญคือเป็นตลาดที่ใหญ่ทำให้มี Economy of Scale ที่ทำให้สามารถดึงดูดลงทุนเข้ามาได้ เมื่อหลาย 10 ปีมาแล้วอาเซียนเริ่มต้นมาในรูปแบบของ AFTA ที่เพียงแค่ต้องการจะรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มพลังให้กับอาเซียนที่จะแข่งกับประเทศจีน เพราะจีนเมื่อสมัยนั้นใครๆ ก็

อยากจะไปลงทุนเพราะตลาดของจีนในตอนนั้นเป็นลักษณะ demand driven investment เห็นได้ชัดเจนเมื่อตอนที่ เป็น AFTA การค้าขายภายใน AFTA มีประมาณร้อยละ 15 และต่อมาเมื่อเป็นอาเซียนก็ขึ้นมาอยู่ในระดับร้อยละ 25 มีพลังที่ทำให้เราสามารถค้าขายกันมากขึ้นได้ ทั้งๆ ที่กฎระเบียบยังไม่ดี ยังขัดกันอยู่ค่อนข้างมาก ตอนหลังหากเราเข้ามาใน AEC ทั้งหมดแล้วรวมจีนทั้งหมดมากกว่าร้อยละ 50 ขณะนี้ร้อยละ 52 และคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของอาเซียนสมัยก่อนเป็นอเมริกา ร้อยละ 20 เป็นยุโรป ร้อยละ 20 แต่ขณะนี้ตรงกันข้าม อเมริกา ยุโรป เหลือเพียงครึ่งเดียว คือ ร้อยละกว่า 10 แต่จีนจากต่ำกว่าร้อยละ 10 ตอนนี้ขึ้นมาเกือบร้อยละ 20 ผมได้คุยกับเพื่อนที่อยู่ในอินโดนีเซีย ถึงสถานภาพของอินโดนีเซียก็ขึ้นมากกว่า มีเคล็ดคลับอะไร ได้รับคำตอบว่า อินโดนีเซียเริ่มเปิดตลาดเข้าไปที่ประเทศจีน ประเทศจีนกลายมาเป็นคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของอินโดนีเซีย ผมว่าเกินร้อยละ 25 ทำให้เมื่อจีนมีการพัฒนา มีการขยายตัวที่ดี ทำให้อินโดนีเซียก็ขยายตัวตามจีนขึ้นไปได้

พลังที่จะส่งเสริมให้อาเซียนขับเคลื่อนไปข้างหน้ามีอยู่ 4



ประการด้วยกัน ประการแรกคือ เรื่อง Single Market ประการที่ 2 คือเราต้องการให้ตลาดของเรามีพลังไปแข่งขันกับคนอื่นในโลกนี้ได้ ด้วย ประการที่ 3 ในกลุ่มสมาชิก 10 ประเทศยังมีความไม่เท่าเทียมกันมาก จำเป็นต้องทำให้มีความเสมอภาคกันให้ได้เพื่อที่จะได้เดินไปด้วยกัน ไม่ถ่วงกัน ประการที่ 4 เมื่อเป็นตลาดเดียวแล้ว เราต้องเข้าไปร่วมมือในกระบวนการของโลก ไม่ว่าจะเป็นพหุภาคี หรือข้อตกลงต่างๆ เรื่องของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เราต้องเข้าไปมีบทบาทให้ได้ การที่เราเข้าไปมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจโลกจะเป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าการก่อการสำคัญ ของโลก เช่นองค์การการค้าโลก ธนาคาร

โลก หรือ IMF เหล่านี้เป็นองค์การที่ประเทศพัฒนาแล้วสามารถเข้าไปควบคุมนโยบายได้

ผมมีข้อสังเกตในแต่ละประการ เช่นประการแรก การเป็นตลาดเดียวกัน สิ่งที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งกีดขวางทางการค้า

ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non-tariff measures) ซึ่งมีมากมาย รูปแบบที่เห็นชัดๆ ก็คือ Rules of Origin ขณะนี้ตลาดเดียวจะเกิดขึ้นจริงได้ไม่ใช่แค่ภาษีอย่างเดียว แต่เป็นปัญหาทางการค้า การผลิต ด้านมาตรฐานสินค้า ด้านสุขอนามัย ด้าน rules of origin ด้านการขนส่ง ฯลฯ ในโลกที่ WTO จัดไว้ประเทศที่มีการกีดกันมากที่สุดคือ ตุรกี อินเดีย และอินโดนีเซีย

ด้านฟิลิปปินส์มีปัญหาเรื่อง import licensing ก่อนข้างมาก มาเลเซียมีปัญหาเรื่องการแข่งขันของรัฐวิสาหกิจ และถ้าเรารวมเรื่องสินค้าบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานทั้ง 7 สาขาวิชาชีพเข้ามาค่าย ก็จะไม่ใช่ปัญหาด้านต้นทุน ภาษี หรือราคา แต่เป็นปัญหาด้านกฎระเบียบต่างๆ ถ้าเราจะเป็นตลาดเดียวกัน และเป็นฐานการผลิตเดียวกัน แรงงานที่เคลื่อนไหวจะเป็นประโยชน์มาก เพราะเรามีแรงงานที่ขาดบางเรื่องที่เราต้องใช้ของท้องถิ่น

จุดนี้ทุกคนในอาเซียนต้องเข้ามาดูและเข้ามาคุยเพราะขณะนี้ 7 สาขานำร่องยังไม่ไปไหนเลย การเคลื่อนไหวของคนในอาเซียนมีเพียง 1 ใน 4 เท่านั้นเอง แต่ที่ผ่านมากการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่มาจากคนนอกอาเซียน เรารับคนที่มาจากยุโรปได้ จากอเมริกาได้ แต่คนอาเซียนเองกลับโดนกีดกันมาก

ประการที่ 2 เรื่องความสามารถของภูมิภาคในการแข่งขัน ผมมีความเห็นว่าเรื่อง Logistics เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งไม่ใช่เรื่องต้นทุน แต่เป็นเรื่องของพิธีการ ทั้งกลุ่มในอาเซียนได้รับเรตติ้งต่ำที่สุดในโลก คือเราจะค้าขายกันบนถนนก็มี รถไฟก็มี แต่วิ่งผ่านไม่ได้เพราะว่ามาตรฐานคนละมาตรฐาน การจัดกล่องหีบห่อก็คนละแบบกัน ซึ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นการที่ต้องลงทุนอะไรมากมาย เป็นเพียงแต่ต้องประสานพิธีการทางศุลกากรให้ไปด้วยกันได้

ประการที่ 3 การพัฒนาที่เท่าเทียมกัน เราจำเป็นจะต้องสร้างความสามารถให้กับ SMEs มากขึ้น ขณะนี้มีการตั้งกองทุนสำหรับ SMEs ขึ้นมาในอาเซียน ซึ่งคาดหวังว่าจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ สำหรับกลุ่ม CLMV เป็นประเทศที่ยากจนที่สุดเราควรมีมาตรการให้สิทธิพิเศษจนกระทั่งเขาสามารถไต่ขั้นขึ้นมาได้ ด้านการศึกษาที่สำคัญต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์

ประการที่ 4 การมีบทบาทในเวทีโลก เรื่องสำคัญสำหรับ

ขณะนี้ที่อาเซียนควรคำนึงถึงมากที่สุด คือการรวมกลุ่มด้านการเงิน เพราะว่าระบบการเงินโลกตอนนี้ล่มสลายแน่นอนจากการเก็งกำไรต่างๆ เนื่องจากไม่มีใครดูแล ต่างคนต่างก็ไปดูแลของตนเอง ในอาเซียนเรามีข้อตกลงที่เรียกว่า "ข้อตกลงเชียงใหม่" (Chiang Mai Initiative) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ดีมาก เป็นข้อตกลงที่รวมจีน ญี่ปุ่น เกาหลี และต้องก้าวไปสู่ ASEAN+6 ให้ได้ และหวังว่าในอนาคตจะกลายเป็น ASIAN Monetary Fund เพื่อที่จะเก็บเงินที่มีมากมายในเอเชียที่เอาไปใช้ในโลกว่าใช้ในเอเชียมากขึ้น

เนื่องจากว่าตอนนี้กำลังจะมี TPP (Trans-Pacific Partnership) และ TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) เกิดขึ้นเป็นการสร้างกฎระเบียบการค้าโลกขึ้นมาใหม่ของอเมริกา และยุโรป ซึ่งข้อตกลงทั้ง 2 นี้จะไม่มีการพูดถึงเรื่องการลดภาษีเพราะภาษีอยู่ในระดับที่ต่ำแล้วแต่จะมุ่งเน้นไปที่กฎระเบียบด้านการค้า ถ้าหากจะมี TPP และ TTIP ขึ้นจริงๆ AEC ควรจะเป็นคนกำหนดแกนกลางของกฎระเบียบทั้งหมดเหมือนกับแกนของ ARCEP คือ ASEAN10 ข้อที่อยากจะได้ฝากไว้ดังนี้

1. เป็นข้อที่ไทยได้เปรียบมาก เพราะมีความชัดเจนเรื่องยานยนต์ เรื่องของแพทย์ เรื่องของ retail sector Value chain และ Value added เราต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้
2. ภายในของ AEC มีโครงการ GMS เป็นโครงการที่มี 9 corridors เป็นแค้มคอตที่ไทยเป็นศูนย์กลางของ corridor ซึ่งการนำ corridor เหล่านี้มาใช้ต้องมีข้อตกลง
3. การเปลี่ยนแผนการศึกษาเป็นแผนการสร้างกำลังคน
4. ระบบของศุลกากร ทั้งอาเซียนควรใช้ระบบเดียว
5. ควรต้องผลักดันให้ ARCEP เกิดขึ้นให้ได้
6. ปรับเรื่องฝีมือแรงงาน
7. ไทยควรต้องเปิดกว้างเรื่อง mobility
8. ควรส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในและภายนอก
9. ดูแลเรื่องของตัวกฎหมายการแข่งขันด้านการค้า
10. ผลักดันข้อตกลงเชียงใหม่ให้เป็น ASIAN Monetary Fund และอัตราแลกเปลี่ยนของอาเซียนไม่ควรนำไปสู่อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินเดียวกัน แต่ควรประสานอัตราแลกเปลี่ยนให้ไปในทิศทางเดียวกัน